

ȘCOALA DE VARĂ PENTRU PROFESORI ȘI PĂRINȚI LA MUZEUL NAȚIONAL DE ARTĂ AL ROMÂNIEI

Raluca BEM NEAMU

Voi prezenta un proiect de succes al Muzeului Național de Artă al României, în condițiile în care se vehiculează în ultimul timp ideea că proiectele culturale în instituții publice constituie o variantă viabilă pentru ideile noi și greu de pus în practică din punct de vedere financiar. Ceea ce am realizat prin acest proiect, desfășurat în perioada 27 – 31 august 2003, a fost urmarea rezolvării unei nevoi reale, de aceea considerăm că a fost un proiect de succes. Proiectul a constat în organizarea unei școli de vară pentru părinți și profesori, referitor la educația în muzeu pentru copii. Proiectul a fost aplicat de către Secția Educație, Relații Publice și Proiecte Culturale, la Asociația Prietenii Muzeului Național de Artă al României și a fost susținut în exclusivitate de către aceasta.

Nevoia la care a răspuns proiectul a fost stabilită ca urmare a derulării programelor educative pentru copiii la muzeul nostru. Cele două tipuri de programe, pentru școli și pentru familii, au scos în evidență faptul că nu numai copii au nevoie de a fi învățați să privească operele de artă, dar și adulții, sau mai bine zis în primul rând ei. La fiecare dintre programele desfășurate, când le solicitam adulților să intervină pe parcursul vizitelor, ne izbeam de răspunsuri de genul: „Eu nu știu nimic despre artă, învățați-i pe copiii, nu pe noi.” Reacția e firească pentru persoanele trecute prin învățământul tradițional, în care imaginea de orice fel nu este folosită ca material didactic, decât în cazuri excepționale. Mențiunea noastră, conform căreia trebuie doar să privească

imaginea cu atenție și să descopere acolo cât mai mult, după care noi adăugăm ceea ce nu se vede direct acolo, se izbea de aceeași neîncredere în propriile forțe. Copii nu au astfel de inhibiții și reușesc să deschidă ochii asupra detaliilor din lucrări, în mod firesc și simplu, dar cu adulții lucrurile sunt mai dificile. Firesc, deci, ne-am gândit să organizăm cursuri în care acest tip de inhibiție să fie depășită.

Cei care s-au înscris la școala de vară au fost dintre fideliile participanți la programele pentru copii, dar și profesori sau părinți care au auzit pentru prima dată de faptul că muzeul face ceva pentru publicul tânăr sau mai puțin tânăr. Mulți au venit, deci, în urma difuzării știrii la radio sau în presa scrisă. Numărul participanților a fost de 30, dar am fost în surprinzătoarea ipostază de a refuza doritori din cauza numărului limitat de locuri.

Obiectivele proiectului au fost:

- să atragă atenția opiniei publice asupra muzeului ca instituție activă în educația copiilor;

- să organizeze prima școală de vară adresată profesorilor și părinților având drept temă educația în muzeu;

- să crească interesul și entuziasmul participanților față de folosirea muzeului ca instituție alternativă de educație pentru copii;

- să stabilească câteva repere pentru vizitarea în mod creativ a muzeului de către profesori și părinți cu copiii lor;

- să creeze un segment intermediar de educatori care să promoveze tehnicile educative aprofundate în timpul școlii de vară altor adulți.

Tematica școlii a fost realizată de către membrii secției organizatoare și a urmărit teme semnificative pentru cele două tipuri de acțiuni pe care le desfășurăm în timpul programelor educative: *vizita activă* (termen venit pe filiera franceză), care desemnează vizita în galerii pe baza unei teme alese de profesor și propusă de organizatori și în care interdisciplinaritatea abordării și interactivitatea în cadrul grupului de copii constituie principalele caracteristici și *atelierul de creație*, în care copii pictează, modelează, fac colaj sau abordează alt tip de tehnică, continuând tema abordată în galerie. Revenind la tematica școlii de vară, am avut în vedere următoarele aspecte pe care lectorii le-au luat în considerare în realizarea propriilor prezentări sau workshop-uri: comunicarea interpersonală, interdisciplinaritatea în abordarea operei de artă, tehnici de a stimula creativitatea în lucrul cu copiii în atelier de creație, tehnici moderne de lucru cu copiii în galerii. Tematica a fost anunțată iar lectorii au fost selectați în funcție de raportarea lor la ceea ce ne-am dorit prin acest proiect. Recunoaștem că am abordat o serie de departamente educație ale muzeelor

din Europa care nu au marșat la proiectul nostru, fie din indiferență, fie din nepotrivire între ceea ce doream noi și ceea ce puteau oferi ei. Astfel, am luat legătura cu Centre Pompidou din Paris, KinderMuseum din Viena, National Gallery din Londra. În schimb, am identificat în cele din urmă cele mai potrivite persoane pentru școala de vară. Veronica Sekules, reputat specialist în educația muzeală și istoric de artă, șef al Departamentului Educație și Cercetare în cadrul Sainsbury Centre for Visual Arts, Universitatea East England. (Marea Britanie), Tim Wilson, artist și lector independent din Marea Britanie și Eva Saro, artist plastic independent care lucrează ateliere practice în Europa și America de Sud, cu grupuri de copii sau adulți. Au fost lectori și din țara noastră: Claudia Jimeno, psiholog, președinte al Centrului de Consultanță în Dezvoltarea Resurselor Umane, *Ardis Consulting*, Ioan Leon Narosi, șeful Departamentului de Educație Extra-școlară din cadrul Ministerului Educației și Cercetării și Luminița David, șef birou Educație din cadrul muzeului nostru.

Câteva date tehnice: cele cinci zile de prezentări și workshop-uri s-au desfășurat în atelierul de creație al muzeului (un spațiu amenajat pentru copii, unde aceștia, în cadrul programelor educative, desfășoară acțiuni practice - un alt proiect susținut de asociația- sponsor), în sala mică de proiecție și în cele două galerii ale muzeului: Galeria de Artă Europeană și Galeria Națională. Zilnic, programul a durat șase ore și în principiu ziua începea cu o prezentare și apoi cu vizită în galerie și lucru în atelier.

Claudia Jimeno, în prima zi, a lucrat tehnici de comunicare, tipuri de comunicare în cadrul grupului familial, caracteristici și dominante, totul prin joc de rol și aplicații practice. După această zi, grupul era deja format, membrii lui lucrau bine împreună și erau pregătiți pentru ce urmează.

În a doua zi, Tim Wilson a evidențiat valențele detaliului într-o operă de artă și i-a invitat pe participanți să-și aleagă un detaliu al unei lucrări din galerie pe care să-l decupeze cu privirea pentru a-l folosi mai apoi în atelier ca punct de plecare și sosire pentru propriile lucrări. Adulții serioși s-au lăsat purtați de joc și au privit mai atenți ca nicicând lucrările pentru a-și alege detaliul semnificativ. Trebuia să le placă micul decupaj, pentru a putea lucra cu el mai departe! Întorși în atelier au început să prelucraze motivul în diverse tehnici de imprimare pe material textil și în tehnica colajului.

În ce-a de-a treia zi, Veronica Sekules le-a cerut participanților să aducă de acasă un obiect drag. S-a lucrat pe grupe pe parcursul întregii zile iar participanții au explicat colegilor de grup de ce au preferat acel obiect și nu un altul, sintetizând apoi printr-o concluzie tipurile de valori importante pentru membrii grupului. Vizita în Galeria de Artă Medievală Românească i-a solicitat pe participanți în a identifica un obiect care să aibă legătură cu cel preferat, fie că este o asemănare formală, fie una de sens sau una afectivă. Răspunsurile au fost pe măsura provocării iar jocul acesta i-a stimulat pe participanți, mai ales întrucât obiectele prezente în această galerie sunt pline de sensuri profunde. Întorși în atelier au început să realizeze colaje pornind de la același concept dezvoltat pe parcursul zilei. Lucrările finalizate au fost analizate de toți ceilalți participanți, care au găsit titluri potrivite. Intenția creatorului în raport cu lucrarea era astfel verificată de către colegi. Cuvinte, imagini, concepte, totul raportat la sine și la lucrările de artă medievală sau prin joc spre sensuri profunde, astfel putem sintetiza ziua cu Veronica Sekules.

Eva Saro a propus inițial o prezentare a unei serii de imagini care ilustrau pattern-uri prezente în istoria artei și care au fost preluate de

imaginea publicitară. Erau analizate gestică, mimica și erau identificate canoane de reprezentare a corpului uman.

Apoi, în galerie, în sălile *Primitivilor* picturii românești, participanții au făcut joc de rol, adică au imitat personajele portretizate și au descoperit astfel, prin observație și imitare, ce tip de personaj era, din ce clasă socială făcea parte, ce temperament sau obiceiuri avea etc. Întorși în atelier, participanții au realizat colaje cu imagini publicitare în care personajele aveau ceva în comun cu cele portretizate în secolul al XIX-lea.

În ultima zi, l-am invitat pe reprezentantul Ministerului Educației să identificăm împreună căi de comunicare între școală și muzeu. Rămâne ca acest lucru să se întâmple totuși după terminarea Școlii de vară. Luminița David, colega noastră de secție i-a provocat pe participanți în Galeria de Artă Medievală Românească, în sala de artă românească din cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Aici și-au ales două-trei obiecte de artă pe care le-au combinat într-o povestire, ținând cont de epoca în care au fost produse. Imaginația și

informațiile legate de epoca fanariotă s-au împletit în povestiri originale și pline de spontaneitate.

Acest tip de training pentru adulți în domeniul educației muzeale e o inițiativă singulară în România. Ne bazăm pe participarea din ce în ce mai activă a participanților *Școlii de vară* la programele muzeului nostru, întrucât aceștia s-au angajat să vină de cel puțin trei ori la programele educative pe care le derulăm, iar una dintre vizite va fi condusă chiar de către ei înșiși.

Toate cele cinci zile au fost înregistrate pe casete video iar materialul prelucrat va sta la dispoziție altor muzee interesate de acest domeniu, precum și participanților la Școala de vară. Intenționăm ca grupul de

participanți să fie convocat periodic la întâlniri cu membrii secției organizatoare pentru a evalua pe parcurs impactul pe care cursurile și workshop-urile din timpul Școlii de vară l-au avut. Am testat prin chestionare aplicate participanților dacă așteptările pe care le-au avut la începutul training-ului au fost împlinite. Răspunsurile au fost pozitive.

Urmează să vedem dacă implicarea activă pe care o așteptăm de la aceștia va fi reală și dacă motivația venirii la curs, care s-a dovedit a fi mai degrabă subiectivă, individuală și particulară, s-a transformat într-o dorință de a împărtăși cu copiii din clasă sau de acasă ceea ce au învățat.

ABSTRACT

In the summer of 2003, the National Museum of Art of Romania, with the help of the association "Friends of Museum of Art of Romania", has organized a summer school for teachers and parents. The theme of the summer school was *Education in museum*. The organizers' intention was to draw

attention about the museum as an active institution in children's education, and to increase the interest of the participants to use the museum as an alternative for educating their children. 30 participants lecturers from Great Britain, Switzerland and Romania were invited.